

Základní škola a Mateřská škola, Horní Dunajovice, okres Znojmo, příspěvková organizace
Horní Dunajovice 184, 671 34 telefon: **736 274 795** IČO: **71005234** ID schránky: **e4emdj2**
[web. zshornidunajovice.cz](http://web.zshornidunajovice.cz), e-mail: zshdunajovice@seznam.cz, mshdunajovice@seznam.cz

č.j. 51/25

ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	ZŠ a MŠ Horní Dunajovice, okres Znojmo Horní Dunajovice 184, 671 34
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Lenka Czehovská
Telefon na ředitele	736 274 795
E-mail na ředitele	zshdunajovice@seznam.cz
Web školy	zshornidunajovice.cz

Jméno a příjmení školního metodika prevence	Mgr. Michaela Palečková
Telefon	730 103 160
E-mail	balikovam@seznam.cz

ZMAPOVÁNÍ SITUACE VE ŠKOLE

VSTUPNÍ INFORMACE A JEJICH ZDROJE

1. Sociální a jiné okolí školy

Jsme malotřídní škola, kterou navštěvují pouze místní žáci. Tradičně dobře spolupracujeme se zřizovatelem, hasiči, Sokolem, mysliveckým sdružením, lékaři, policií, spádovou školou ZŠ Želetice a malotřídními školami v okolí. Nadále bude pokračovat spolupráce se SPC Brno, ohledně integrovaných žáků. V rámci smysluplného vyplnění volného času žáků organizujeme pod záštitou SVČ Miroslav kroužky (sportovní, Šikulky, hudebně pohybový) a v létě týdenní příměstský tábor. ZUŠ Miroslav v naší škole organizuje hru na flétnu a klávesy.

2. Informace od pedagogů

Situace na naší škole je přehledná, jsme s dětmi v každodenním kontaktu, a pokud se vyskytnou nějaké problémy, ihned je řešíme. Pedagogové si s dětmi jednou týdně realizují komunitní kruh na různá témata, ty potom společně vyhodnocují a přijímají opatření.

3. Informace od rodičů

Na pravidelných schůzkách rodičů vyhodnocujeme prospěch a chování žáků komplexně v rámci celé školy, potom individuálně u jednotlivých vyučujících.

4. Informace od žáků

Od žáků získáváme informace takřka denně. Mohou své dotazy a „trápení“ vkládat do „schránky důvěry“, která je umístěna v hlavní chodbě školy.

5. Hodnocení MPP minulého školního roku

Osvědčilo se zapojení žáků do volnočasových aktivit – kroužky, družina, dále účast na mimoškolních akcích.

OKRUHY VYPLÝVAJÍCÍ ZE ZMAPOVÁNÍ SITUACE

Největší problémem se jeví zapojení některých rodičů do aktivit školy a osvětové činnosti v oblasti životního stylu. Dále se pokusíme zrealizovat besedu s rodiči na téma šikádlení nebo šikana? Vytvořili jsme krizový plán při řešení šikany.

V minulém školním roce se nám osvědčilo řešení krizových situací, právě rozhovory s dětmi, zahrání různých krizových situací, komunitním kruhem (dle školního programu proti šikanování – viz níže).

Minimální preventivní program ZŠ a MŠ Horní Dunajovice, okres Znojmo je zpracován s ohledem na rozumové schopnosti žáků 1. stupně ZŠ a skládá se z 3 okruhů:

1. Prevence sociálně patologických jevů: šikana a agrese
2. Protidrogová prevence
3. Výchova ke zdravému životnímu stylu

Činnosti, které jsou obsahem jednotlivých bodů, jsou prováděny průběžně, stávají se součástí učiva prvouky, přírodovědy, českého jazyka apod. Samozřejmostí je bezprostřední reakce na právě se vyskytnuvší problém.

1. Prevence sociálně patologických jevů

- **Prevence:**
 - úzká spolupráce žák + rodič + pedagog
 - důvěrnost sdělení
 - školní řád: jasná pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení

- kvalitní dohled pedagogů hlavně v prostorách, kde by mohlo k šikaně docházet (WC, šatny)
- schránka důvěry
- aktivní zapojení i nepedagogických pracovníků
- informovanost žáků, rodičů, pedagogů o způsobech řešení šikany
- **Metoda řešení šikany:**
 - a) rozhovor s tím, kdo na šikanu upozornil a s obětí
 - b) nalezení vhodných svědků, rozhovor (i konfrontační) s nimi
 - c) zajištění ochrany oběti
 - d) rozhovor s agresory, konfrontace mezi nimi
- **Výchovná opatření k potrestání agresorů:**
 - napomenutí a důtka třídního učitele nebo ředitele školy (podle závažnosti provinění)
 - snížení známky z chování – opakované agresivní chování, závažný přestupek
 - doporučení rodičům k návštěvě SVP
 - oběti šikany možnost doporučit psychoterapeutickou péči PPP

Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být např.:

- Žák je o přestávkách osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec do družstva volen mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené, znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřenin, modřin, škrábanců, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Přímé znaky šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Co by měl každý žák o šikaně vědět:

1. Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližují druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci, bije tě. Ale může ti znepríjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili, nevšímali si tě.
2. Proč jsi šikanován? Není to proto, že jsi špatný nebo proto, že si to nějak zasloužíš. Chyba není v tobě, ale ve špatných vztazích mezi některými žáky vaší třídy nebo školy. Převládá v nich bezohlednost a násilí.

Pamatuj si, že nikdo nemá právo ti ubližovat!

3. Nikomu nic neříct je strkání hlavy do písku, které situaci jenom zhoršuje. Nevzdávej to a udělej následující:

Obrat' se na paní učitelku nebo paní ředitelku. Budou ti věřit, neprozradí tě a pomohou ti.

Svěř se svým rodičům.

Můžeš zavolat na bezplatnou Linku bezpečí: 800 155 555

2. Protidrogová prevence

Zneužívání návykových látek je v současné době jedním z nejzávažnějších problémů ve společnosti. Prevence by v žádném případě neměla probíhat pouze nárazově, ani by neměla mít charakter kampaně. Provádíme ji průběžně, hlavním cílem je vést děti k tomu, aby návykovou látku v budoucnosti nevyhledávali, aby ji nikdy neužily. Při práci proto klademe důraz na následující činnosti:

- učit žáky řešit konfliktní situace

- vést je ke schopnosti odmítat činnosti, které by mohly mít negativní důsledky
- posilovat sebedůvěru dětí
- informovat je přiměřeně věku o následcích užívání drog
- podporovat mimoškolní činnost dětí, koníčky aj.

Metody práce

A. Posilování schopnosti vypořádat se s odmítnutím, zklamáním, selháním

Ukážeme dětem obrázek zamračeného, nespokojeného, plačícího dítěte přiměřeného věku. Děti přemýšlejí, proč se takto chová, co bylo příčinou. Vybereme jeden důvod a děti se snaží najít různá řešení situace. Nápady lze psát na tabuli a pak vybrat nejvhodnější. Děti také mohou popisovat vlastní konflikty, vymýšlet je. Vždy hledají možné způsoby řešení a náhradní činnosti.

Příklady konfliktů:

- Dostal jsem špatnou známku a nesmím se dívat na televizi.
- Mladší sourozenec vyvolal hádku, potrestán jsem byl já.
- Všechny kamarádky mají mobil, já ne.
- Chtěl jsem jít ven, ale musím uklízet svůj pokoj.
- Zradil mě kamarád.
- Nesmím si hrát na počítači, protože musím udělat úkol.
- Nedostanu křečka, protože mám alergii.
- Rodiče už na mě nemají tolik času, protože se narodil bratříček.

Těmito činnostmi vedeme děti k poznání, že problémy se dají řešit. Buď je vyřeší samy, nebo s pomocí rodičů, eventuálně odborníků. Učitel upozorní děti na existenci Linky bezpečí.

B. Výcvik dovednosti, jak čelit negativnímu vlivu vrstevníků

V tomto výcviku se učí děti odmítnout návrhy vrstevníků k činnostem, které by mohly mít nebo budou mít negativní následky. Tím se učí odmítnout v budoucnu i nabízenou drogu.

Metody práce: Forma hry, kdy jeden žák přemlouvá druhého. Zpočátku roli „přemlouváče“ hraje učitel. Volíme různé formy nátlaku. Ten, kdo přemlouvá, argumenty odmítajícího neustále vyvrací. Tak musí odmítající dítě stále hledat pádnější argumenty.

Příklady situací:

- Kamarád tě přemlouvá, abys s ním vyrobil petardu.
- Bez vědomí rodičů se vydáme na delší výlet.
- Polezeme na skálu a jiná nebezpečná místa.
- Zkusíme si zakouřit.
- Sebereme doma víno a napijeme se.
- Ukradneme čokoládu v obchodě.
- Schováme spolužákovi tašku.
- Vezmeme si do školy prak.
- Zavoláme telefonem do školy a budeme vyhrožovat bombou.
- Nastříkáme sprejem na zeď nápisy.
- (Situace se mohou přizpůsobovat podmínkám ve třídě, škole)

C. Informace o návykových látkách a jejich účincích

Zaměření na návykové látky obecně – alkohol, kouření, nealkoholové drogy. Drogy nevyčleňujeme, spíše se soustředíme na alkohol a tabák.

Metody práce: forma rozhovoru

a. *Jak poznáte opilého člověka?*

Reakce na odpovědi dětí a vysvětlení: alkohol poškozuje CNS, což vede ke změně chování. Poškozuje i další orgány, např. ledviny, játra, je velmi nebezpečný pro těhotné ženy. Může dojít k úrazům.

Závěr: Alkohol škodí našemu zdraví.

b. *Líbí se vám chování opilého člověka?*

Závěr: Alkoholik je vyřazován ze společnosti, ostatní lidé ho nevidí rádi mezi sebou.

c. *Alkoholik a zaměstnání.*

Závěr: Alkoholik nemůže dobře pracovat, ztrácí zaměstnání. Ekonomický dopad.

Shrneme negativní důsledky požívání alkoholu. Podobně pracujeme s tabákovými výrobky.

Podobné účinky jako alkohol mají i látky, kterým se říká DROGY. Jsou to např. některé léky, ale i další zdraví škodlivé látky. Informace přiměřeně věku žáků.

D. Podporování pozitivních aktivit u dětí

Zaujetí určitým koníčkem a vazba na prostředí spojené s touto aktivitou je nejlepší prevencí zneužívání návykových látek. Proto je důležité v co nejnižším věku vést děti k zapojení do různých zájmových kroužků.

Metody práce:

- a. Rozhovory s dětmi: mluvní cvičení v českém jazyce na téma: Co mohu dělat, abych se nenudil?

Příklady:

- Venku prší, nemohu jít ven.
 - Jsem nemocný a sám doma.
 - Kamarádka odjela na tábor a já jsem zůstala doma.
- b. Vedeme děti k zakládání různých sbírek. Např. do hodin ČJ zařazujeme mluvní cvičení, ve kterých budou děti seznamovat spolužáky se svou sbírkou, informovat je o svém koníčku, práci v kroužku apod. Sbírkou mohou přinést do školy ukázat. V hodinách prvouky a přírodovědy se mohou naučit dělat např. sbírky listů, plodů, herbáře květin apod.
 - c. Nezapomeneme ani na význam knihy jako nejlepšího společníka člověka, navštívíme knihovnu a vedeme děti k lásce ke knihám.
 - d. Snažíme se děti zapojit do všech sportovních aktivit ve škole i v obci s důrazem na vhodnost takto smysluplně tráveného volného času.

3. Výchova ke zdravému životnímu stylu

Žák si postupně osvojuje základní pravidla zdravého životního stylu. Základem tohoto osvojování jsou bezesporu aktivity přímo ve škole:

- zařazování tělovýchovných chvil
- pobyt na čerstvém vzduchu o přestávkách, ve školní družině
- sportovní kroužek v rámci volnočasových aktivit
- dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví
- režim dne
- správné stravovací návyky
- postupné budování žebříčku hodnot
- PROJEKT „Ovoce do škol“, „Mléko do škol“, „Zdravé zuby“

V Horních Dunajovicích dne 28. 8. 2025

.....
Školní metodik prevence, Mgr. Michaela Palečková

Seznámení na pedagogické radě dne 29. 8. 2025

.....
.....